

Člověk na obtíž

(filmový scénář)

volně podle povídky Francise Scotta Fitzgeralda napsal **J. V. Štípský**

Obraz 1. Vrátnice

Strhaný čtyřicátník Václav přichází k okýnku vrátného.

Václav: Zdravičko.

Vrátný: Ale dobrý den, pane Cába, dlouho jste tu nebyl.

Václav: To víte, těžký život externisty, jednou tady, jindy támhle... Je tu pan Spurný?

Vrátný: Všichni máme těžký život, pane Cába, Amerika nás válcuje, filmy se skoro netočí... A nebýt reklamy, tak celej tenhle cirkus jde do háje... Víte, že jsme osmou největší agenturou v Evropě, která točí reklamní filmy?...

Václav: Proto jsem tady.

Vrátný: Měl by být u sebe, zkusím tam zavolat..

Václav: Ne ne, děkuju, já už si ho najdu...

Obraz 2.Chodba v patře

Václav přichází po schodišti do patra a rozhlédne se na obě strany, kde přecházejí lidé z kanceláře do kanceláře a zavolá na jednu z žen.

Václav: Slečno, prosím vás...

Mladá žena se složkami pod paží se otočí a zkoumavě si Václava prohlíží.

Žena: Dobrý den, co byste potřeboval?

Václav: Hledám pana Spurného, u sebe není... Má být někde na projekci, snad...

Žena: Tak to je na opačném konci chodby, přesně ty dveře v čele... Poslyšte, nejste vy pan Cába?...

Václav se zatváří překvapeně.

Václav: Proč se ptáte?

Žena: Takže jste... Kdysi jsem vás viděla na premiéře, líbí se mi váš film Svědomí k uzoufání, úplně se v něm vidím...

Václav: To mě těší... Ale můj film?... Já ho jenom napsal...

Žena: Dostal jste přece cenu za scénář... A ten je základ, pokud stojí scénář za nic, tak to nezachrání ani ten nejlepší režisér...

Václav: To máte pravdu.. Víte, slečno, lidé přicházejí a odcházejí... A jedině, co zůstane, jsou jenom ty filmy... Tedy ty dobré....

Žena: To mi povídejte... Mám po vás kancelář... Blanka Stodolová... Těší mě...

Václav: Mě taky... Scénáristka?...

Žena: (pokrčí s úsměvem rameny) Na dveře mi to napsali... A podívejte, tam máte šéfa...

Z projekční místnosti vychází třicátník Antonín Spurný, ředitel agentury, s rojem kolegů v zádech. Když uvidí Václava, suše se s ním pozdraví a míří schodištěm do přízemí, zatímco zoufalý Václav jej následuje.

Spurný: Teď nic nemám, Venco, ozval bych se...

Obraz 3.Chodba přízemí

Po schodišti schází krom trousících se zaměstnanců agentury i Václav se Spurným.

Václav: Tondo, pochop mě, z posledního kšeftu mi dluží a vypadá to nadlouho, jestli mi vůbec kdy zaplatí... Já nepotřebuju nutně celovečeraček, mě stačí alespoň něco malého, abych nezakrňel.

Spurný: (míří ke dveřím studia) Jak dlouho se známe, Václave?.. Dost dlouho na to, abys mi věřil, že ti nekecám... Jsme v jednom kole... Ale nic pro scénáristu, filmy nás neuživí, reklama je základ... Ty doby, kdys vyfasoval sekretářku a kancel a mohl ses měsíc dloubat v nose, jsou v nenávratnu, dnes si musíš všechno kurevsky zasloužit a vydřít...

Václav: Točíte reklamy jak na běžícím pásu, tak potřebujete náměty, ne?..

Spurný se zastaví a křečovitě se usměje.

Spurný: Ty se nedíváš na televizi, Václave?.. Copak nevidíš všechny ty stupidní reklamy? Nevidíš, co je tam sraček? Na co náměťář nebo scénárista? Dnes vymyslí dvacet námětů i sekretářka, než tě vykouří a zalije ti kafe... Dnes reklama nepotřebuje ducha ani příběh, musí šokovat nebo pohládit, důležité jsou obrázky, světlo, hudba a akce, to všechno zabalené do úhledné výtvarné kompozice, kterou chceš cílovou skupinu oslovit a je to... A víš, proč to tak je?.. Protože ať je reklama sebeblbější, furt budou lidi telefonovat, jezdit autem, žrát kečup, chlapi chlastat pivo a ženské nosit vložky. Chápeš?..

Václav stojí zaraženě před Spurným, který vzápětí vchází do studia.

Spurný: Venco, věř mi, že se ti ozvu hned, jakmile budu mít něco hodného tvého kalibru.

Obraz 4.Studio

Spurný pronásledován Václavem vchází do prostoru studia, kde je nainstalovaná scéna k natáčení reklamy. Vládne tu obvyklý ruch nejrůznějších postaviček s tím souvisejících.

Václav: Jakého kalibru, právě říkáš, že je to úplně jedno, kdo reklamu vymyslí!..

Spurný: Ne tak docela... Pak jsou ještě kampaně, které musejí mít hlavu a patu, ale ty ztěží užíví těch pár scénáristů, co tu mám... Je mi líto...

Spurný se vydává cestou k režisérovi, který právě rozmlouvá s hercem, ale Václav se nehodlá vzdát.

Václav: To máš na mysli ty pubertální studentíky, co tu všude vidím? Tondo, prosím tě, co ti mohou vědět o životě? Hovno... Všichni, co tu byli se mnou jsou pryč, a pak se divíš, že reklamy nemají ducha?..

Spurný se vrací k Václavovi.

Spurný: Do prdele, Václave, tvoje poslední tři filmy byly propadák!.. Já nemůžu zaměstnávat někoho, kdo si na sebe nevydělá, jestli mi chceš vyčítat tohle!..

Václav: Nemluvím o sobě, mluvím o principu, o zkušenosti a jediné co chci, je dostat šanci.

Spurný: Tys ji dostal, Václave, ale nemůžeš celý život žít z jednoho dobrého filmu... Doba je dnes taková, žádá si mladé ambiciózní lidi...

Václav: A staré vyvezeme na Ural...

Spurný si povzdechne a dlouze se zadívá k zemi na špičky bot.

Spurný: Dobře, Václave, počkej na mě, mám jednu kampaň pro evropský fond na pomoc seniorům, jestli tvůj nápad někoho z nás zaujme, dostaneš šanci.

Obraz 5. Před budovou produkční společnosti

K budově přichází Václav Cába s aktovkou v ruce, zastaví se a vzhledne vzhůru na obrovskou budovu. Zhluboka se nadechne a vchází dovnitř.

Obraz 6. Na schodišti

Václav kráčí do patra. Proti němu se vyřítí Spurný a zaťuká si na hodinky.

Spurný: Promiň, Venco, musím teď nutně něco zařídit... Víš co? Běž zatím ke mně, anebo se k někomu na chvíli uklid' a třeba to s ním prober... Do hodinky jsem zpátky...

Obraz 7. Chodba v patře

Václav zdolává šouravým krokem poslední schody, prochází chodbou a prohlíží si štítky na dveřích, pak se zarazí a vydá se na opačný konec chodby.

Obraz 8. Kancelář Blanky Stodolové

Mladá a půvabná scenáristka se probírá časopisy, když se ozve zaklepání.

Blanka: Ano... Dále...

Dveře se pomalu otevřou a v nich se objeví Václav.

Václav: Dobrý den, neruším?..

Blanka: Ne, jen pojd'te dál... Co pro vás můžu udělat?.. Posad'te se, prosím...

Václav se nesměle usazuje do křesla.

Václav: Víte, čekám na šéfa, musel odběhnout a říkal, že na něj mám někde počkat...

Blanka: (usměje se) Tak jste si vybral mě.

Václav: Né né, teda vlastně jo... Opravdu neruším?

Blanka: Kdepak... Dáte si kávu, nebo čaj?

Václav: Děkuju, nechci vás obtěžovat, spíš mě zajímá, jak pracujete... Jak píšete, třeba, jestli vám to nevadí...

Blanka: (ukáže mu časopisy plné fotografií) Takhle... Vidíte každá ta fotka má svůj příběh, všechny něco sdělují, ale to nejcennější na každém snímku je to, co neřekne, co nám neukáže, co se za ním skrývá a to mě inspiruje, to podněcuje mou fantazii... A vy?

Václav: Já?

Blanka: Jak tvoříte vy?

Václav: Rozhlížím se, dívám se kolem sebe a nasávám lidské příběhy...

Blanka: Třeba to, jak se Marta ve Svědomí obětuje za svého muže?..

Václav: Například... Milovala ho přece nade vše... I nad svůj život.

Blanka: Já to taky tak cítila... To byl silný příběh...

Václav: Víte, jak se nejlépe píše, když chcete být originální? Nebo alespoň jak to dělám já?... Začnu psát, a když mám rozehranou zápletku, dám to přečíst několika přátelům, aby mi řekli, jak to skončí... A nakonec to napíšu tak, aby byl konec odlišný od všech těch verzí...

Blanka: To zní zajímavě... A funguje to?

Václav vstane a přistoupí k jejímu stolu.

Václav: Musí... A co vám říkají tyhle fotografie, taky lidské příběhy?..

Blanka se zamyslí a stoupne si.

Blanka: Ano, například tato... Stařenka a dítě, které vysvobozuje ze sutin, to je příběh celého lidského bytí. Vidím tam na jedné straně zkázu, na druhé zrod a je v tom obrovská symbolika, vždyť to dítě tu je díky ní, nejen tím, že ho zachránila, ale především tím, že zplodila nejprv jeho matku a ona pak jej. Třeba nejsou vůbec příbuzné, ale platí to jako všeobecný princip lidské společnosti a zatímco nám naši předci dali život, chováme se k nim někdy macešsky... Představte si, že je to třeba její vnuk, který ji pak šoupne do starobince.

Obraz 9.Kancelář Spurného

V křeslech sedí Spurný a jeho dva kolegové, zatímco zpocený Václav obhazuje svůj nápad na řešení reklamního spotu. Chvilími se dívají na něj, chvilími do papírů, které jim rozdal.

Václav: V dalším záběru by byl závod seniorů, zpomaleně, běžící těla, která to nevzdávají, povadlé svalstvo jim hraje na těle, lidé plní odhodlání, první z nich protíná pásku, zvedá ruce nad hlavu, pořád zpomaleně, a únavou se svalí na zem, ze které mu pomůže na nohy mladý atlet. Dědu podpírá, plácá ho po ramenou a oba se otočí k ochozům. Aníž bychom dědu slyšeli, je možno mu odezřít ze rtů, jak říká děkuji, pak mrtvolka a informace o projektu, číslo konta a tak.

Jakmile skončí, zavládne místnosti chvíli absolutní ticho. Všichni tři hodnotitelé se na sebe dívají, jakoby čekali, kdo se odhodlá promluvit první.

Spurný: Není to vyloženě špatné, Václave... Ale na druhou stranu tomu něco chybí.

Václav: Je to první verze.

Spurný: Zkus se ještě zamyslet, hod' to na papír a stav se, ale co nejdřív... Tohle nemůžeme vzít.

Václav: Co tomu chybí? Je tam všechno, skoro...

Spurný: Nevím co tomu chybí! Tys chtěl práci!.. Je to moc sladké, jak reklama na žrádlo, jo jak reklama na bonbóny s vitamíny... Chybí tomu tragédie, drama, drama života... Pochop, že stáří není zásluha, stáří je stav. Staří budeme jednou všichni, pokud se toho dožijem... Dej to tam a bude to ono. Toto je vážně slabé...

Václav: Tragédie? Tragédie... Víš, jak si připadám? Jako tragéd. Jak ten dědek, který doběhl, jenže mě nikdo ruku nepodá, připadám si, jako na konci, když tě všichni odepíšu... Tragédie... Chceš tragédii?... Napadá mě zemětřesení, stařena v ruině svého domu s batoletem v náručí, které právě vysvobodila ze sutin a ten spratek je to poslední, co jí zůstalo, jenže ten ji pak štanďopéde pošle do starobince... To je drama života, abys věděl...

Spurný se zamyslí a pak ho poplácá po ramenou.

Spurný: To je ono! Jenom vynech ten starobinec a beru to, to s lidma pohne, je tam všechno a má to mozek... Úplně to vidím... (třeše mu blahopřejně rukou) No vidíš, kurva chlape, že to de, na to si můžem plácnout.

Obraz 10.Vestibul budovy

Rozjařený Václav schází schodiště, zdraví se s vrátným a míří ke dveřím, ale zastaví se, popojde k okýnku vrátnice a něco si u vrátného zapisuje na papírek, který radostně uloží do kapsy a vychází z budovy.

Obraz 11.Byt Blanky Stodolové

Kamera snímá vyzvánějící telefon, k němuž ze sprchy vybíhá ručníkem zahalená Blanka a zvedá sluchátko.

Obraz 12.Telefonní budka

V budce vidíme hovořícího Václava s lahví archivního vína v ruce.

Václav: Dobrý den, slečno Blanko, Cába, neruším vás?... To by mě mrzelo... Víte, rád bych dnes něco oslavil a při té příležitosti jsem si říkal, nešla byste večer na skleničku?

Obraz 13.Byt Blanky Stodolové

Blanka hovoří do sluchátka, jako v obrazu č.11.

Blanka: Bohužel, už něco mám... To taky, vlastně celý týden jsem v jednom kole... Nezlobím, nashledanou...

Položí sluchátko a do místnosti vchází ručníkem halený Spurný.

Spurný: Kdo to byl?

Blanka: Cába.

Spurný: Cába?

Blanka: Ano, dnes byl u mě stavený... Docela milý člověk. Zajímal se, jak píšu a říkal mi, jak tvoří on... Víš, jak píše?..

Spurný: To by mě zajímalo.

Blanka: Rozehraje děj, pak to dá přečíst několika lidem, aby řekli, jak to skončí a pointu napíše takovou, jakou nikdo netipuje... (odchází do ložnice) Prý to funguje...

Spurný: A tobě něco dal na přečtení?

Blanka: Ne, zval mě na rande, něco oslavuje.

Spurný: To si troufá...

Blanka: Už máš, miláčku, něco na ty seniory?..

Spurný: Možná.

Blanka: Dnes mě něco zajímavého napadlo.

Obraz 14.Ložnice

Blanka se v kalhotkách a podprsence upravuje před zrcadlem.

Blanka: Vidím vrásčitou lety sešlou stařenku, jak se sklání v ruinách domu k hromadě suti a vysvobozuje plačící batole, schází k cestě a v okamžiku kdy opustí zbořeníště, zbytek stěny a stropu padá a halí oba do černého oblaku prachu...

Spurný mlčky vstoupí do dveří a opře se o zárubně.

Konec